

Referenssiryhmän kokous 20.3.2018

Maria Joki-Pesola

Varttitaseen SWOT-analyysi

FINGRID

VAHVUUDET

- Älykkäät, kyvykkäämmät mittarit tulevat käyttöön
- Varttitase ei vaadi kaikkien mittareiden massavaihtoa välittömästi, tämä helpottaa muutosta
- Tietojärjestelmien kehittäminen kustannustehokkaasti ja parantaminen laajemmin varttimuutoksen yhteydessä
- Sitoo koko alan kerralla mukaan kehitykseen
- Tasevastaavat kiinnittävät entistä enemmän huomiota suunnitelmiinsa
- Tasepoikkeamien oikeudenmukainen jakautuminen
- Lainsäädännön kehittäminen sitouttaa kaikki samoihin sääntöihin joissa ei ole tulkinnanvaraisuutta
- Suomi osa yhteispohjoismaista sähkömarkkinaa kehittäjänä ja toimijana
- Rajansiirtokapasiteettien tehokkaampi hyödyntäminen

HEIKKOUEDET

- Poikkeamia asiakkaan todellisen ja taseeseen merkityn kulutuksen välillä, jos ei ole varttimittausta. Erityisesti jos on varttitason hinnoittelureferenssi ja laskennallinen kulutustieto.
- Osa mittareita joudutaan uusimaan ja osa uusitaan ennenaikaisesti
- Mittauksen luotettavuus, jos mittarit eivät ole laajasti käytössä ja standardoituja
- Mittareiden pitkä siirtymäaika aiheuttaa pitkän ajanjakson, jossa rinnakkaisia prosesseja
- Tiedonsiirto lisääntyy, kapasiteettia tarvitaan lisää
- Paljon liikkuvia osia, kokonaisuus on haastava
- Jos osa toimijoista on juuri päivittänyt tietojärjestelmänsä, ei varttitasetta välttämättä ole otettu huomioon
- Muutoksesta syntyvät kustannukset siirtyvät kuluttajille maksettavaksi
- Viestintä kuluttajille haastavaa sekä sisällön että tavoitettavuuden näkökulmasta
- Lainsäädännön muutosprosessi on hidas
- Sopimusten päivittäminen sitoo resursseja

MAHDOLLISUUDET

- Mittareiden suuri hankintamäärä laskee yksikköhintaa
- Mittareita uusittaessa mittausvirheet löydetään ja voidaan korjata
- Lainsäädännön päivittäminen asettaa yhteisen aikataulun koko markkinalle ja mahdollistaa tasapuolisuuden
- Mahdollisuus sopimusten ja lainsäädännön parantamiseen – laadukkaalla lopputuloksella voi olla paljon positiivisia vaikutuksia
- Tarkempi kulutusseuranta mahdollistaa mm. entistä parempia palveluita kuluttajille
- Tukee kulutusjoustoprojektien tarpeita, mahdollistaa kulutusjoustoprojektien entistä paremmin
- Yhteinen prosessi Suomessa ja Pohjoismaissa mahdollistaa laadukkaat ja kustannustehokkaat tietojärjestelmämuutokset
- Kertarysäyksellä, tehokkaasti muutokset: datahub, tasemallin harmonisointi, varttitase
- Pohjoismaisessa tasehallinnassa (ACE) vartti helpottaa kunkin TSO:n pysymistä tasevirheen osalta sallituissa rajoissa
- Mahdollistaa muutosten yhteydessä reaaliaikamarkkinoiden tulevaisuuden huomioon ottamisen laajemmin (5 min.?)
- Markkinaehtoinen tasapainottaminen ruokkii innovatiivisuutta
- Onnistunut koko alan yhteinen viestintä mahdollistaa sujuvan muutoksen ja yhteisen suunnitelman toteuttamisen
- Viestintään panostamalla voidaan kuluttajat saada nykyistä paremmin ymmärtämään energiamurrosta ja oman kulutuskäyttäytymisen vaikutuksia, entistä tiiviimpi asiakasyhteistyö mahdollistuu

UHAT

- Energiamittareiden uusimisessa ei osata ottaa huomioon tulevaa kehitystä (5 min?)
- Siirtymävaihe varttiin voi aiheuttaa tasevirheitä ja muita haasteita
- Mittareita ei asenneta/päivitetä aikataulussa
- Toimivaa luentatekniikkaa ei löydy esimerkiksi huonon kuuluvuuden alueella
- Virhetilanteet ja poikkeamien selvitys viivästyy datan määrän takia, myös kantaverkon häiriötilanteissa
- Tehotariffin määräytymisen harmonisointi
- Datahub epäonnistuu aikataulussa ja varttikyvykkyydessä
- Tietojärjestelmämuutosten tavalliset uhkat/riskit: puutteellinen määrittely, aikataulun viivästyminen, migraation epäonnistuminen, käyttöönoton ongelmat
- Tietojärjestelmätoimittajien rajalliset resurssit: kustannukset ja aikataulu
- Kuluttajan unohtaminen
- Riittämätön ja epäselvä viestintä aiheuttaa suuren yleisön ja kuluttajien kielteisen reaktion
- Yksityisyydensuojan vaarantumisen pelko, jos vartti kertoo enemmän kuluttajan käyttäytymisestä
- Maineriski koko alalle
- Tiedon levittäminen hyvissä ajoin epäonnistuu, muutos ei etene
- Myöhästyminen muiden Pohjoismaiden aikataulusta aiheuttaa suomalaisille toimijoille taloudellista vahinkoa, joka heijastuu koko energia-alaan ja yhteiskuntaan
- Suuret ylimääräiset kustannukset, useiden muutosten eri aikainen toteutus lisää kustannuksia, jotka siirtyvät kuluttajalle
- Lainsäädännöstä voi tulla epäselvempi, ei tasapuolinen kaikille ja kehitystä hidastava
- Lainsäädäntömuutokset hitaita
- Haasteelliset sopimusneuvottelut

Kysymyksiä ja kommentteja

1. Jos varttitase otetaan käyttöön ennen vuotta 2025, hajautetun uusiutuvan energian myynti suoraan kuluttajilta säätösähkö- ja reservimarkkinoille vaikeutuu merkittävästi ja jo tehdyt investoinnit järjestelmiin muuttuvat kotitalouksille kannattamattomiksi
 - Pohjoismaiset säätö- ja reservimarkkinatmarkkinat siirtyvät joka tapauksessa 15 minuutin kaupankäyntijaksoon Ruotsin ottaessa käyttöön varttitaseen. Siinä laajuudessa kun Suomessa on otettu varttitase käyttöön, on suomalaisilla toimijoilla mahdollisuus osallistua säätö- ja reservimarkkinoille. Siltä osin kun Suomessa ei ole otettu varttitasetta käyttöön markkinoille osallistuminen voi vaikeutua ja tehdyt investoinnit järjestelmiin voi jäädä kannattamattomiksi.
2. Datahub pitää olla käytössä ennen tätä ja soveltua varttitasemaailmaan. Tämä pitää ottaa huomioon datahubin suunnittelussa
 - Datahub:ssa otetaan vartti huomioon

Kysymyksiä ja kommentteja

3. Kaikki kaupankäyntituotteet olisi saatava samaan aikaan käyttöön, jotta muutoksesta saisi jotain hyötyjä (DA / ID jne). Osittaisoptimointi (vain ID) ei viestinnällisesti ja hyötyjen kannalta ole riittävä.
- Eurooppalaisilla markkinapaikoilla siirrytään varttitaseen käyttöön yhteiseurooppalaisen aikataulun myötä. Aikataulu ei ole riippuvainen Suomessa tehtävistä valinnoista.
 - ID markkinoista muodostuvat eurooppalainen markkinapaikka XBID-kaupankäyntijärjestelmän myötä 2018. ID markkinoilla siirrytään 15 minuutin kaupankäyntijaksoon XBID:n käyttöönoton jälkeen niillä markkina-alueilla, joissa 15 minuutin kaupankäyntijakso on käytössä. Pohjoismaisilla ID markkinoilla siirrytään 15 minuutin kaupankäyntijaksoon, kun Ruotsi ottaa varttitaseen käyttöön. Suomessa 15 minuutin ID otetaan käyttöön aikaisintaan samanaikaisesti Ruotsin kanssa. Mikäli Suomessa ei oteta 15 minuutin tasejaksoa Ruotsin kanssa samanaikaisesti voi suomalaiset toimijat osallistua ID markkinoille tunnin blokkituotteilla.
 - Eurooppalaisella DA markkinoilla ei olla toistaiseksi siirtymässä 15 minuutin tuotteisiin. Nykynäkemyksen mukaan DA markkinoilla siirrytään 15 minuutin kaupankäyntijaksoon aikaisintaan on 2022. Mikäli Suomessa ei ole otettu käyttöön varttitasetta DA markkinoiden siirtyessä 15 minuutin kaupankäyntijaksoon voivat suomalaiset osallistua DA markkinoille blokkituotteilla.

Kysymyksiä ja kommentteja

4. Vaikka siirtymä olisi 2020 – 2025, se tulee liian aikaisin, kustannukset joka sektorilla nousevat, suuri osa merkittävästi. Melko uusia mittareita joudutaan uusimaan.
 - Varttiin siirtyminen ei edellytä kaikkien mittareiden vaihtamista. Uudet mittarit ovat jo pääosin varttikyvykkäitä. Vähittäiskuluttajien mittareiden ei tarvitse olla varttikyvykkäitä. Vähittäiskuluttajien mittareissa voidaan siirtyä varttikyvykkyyteen luonnollisen poistuman kautta.
5. Ei ole ollenkaan vielä selvää, että varttitase tulee ottaa käyttöön kaikkialla Pohjoismaissa samanaikaisesti. Suomi on 2020-2025 välissä ostajana ja jaon voi tehdä kantaverkkoyhtiötasolla.
 - Tanska on siirtymässä varttitaseeseen omassa aikataulussaan mahdollisesti ennen muita pohjoismaita, koska Saksassa kaupankäynti tapahtuu jo vartissa ja pitäytyminen tuntitaseessa aiheuttaa heille taloudellisia tappioita. Norja siirtyy varttitaseeseen viimeistään Ruotsin myötä. Suomi ei voi estää muita pohjoismaita siirtymästä varttitaseeseen, eivätkä muut pohjoismaat voi pakottaa Suomea siirtymään varttitaseeseen. Suomen pitää tehdä itsenäinen päätös varttitaseeseen siirtymisestä noudattaen EBGL:n säädöksiä.
 - Eräiden ennusteiden mukaan Suomi on sähkön nettotuoja sekä ostaa merkittävästi säätö- ja reservituotteita pohjoismaista 2020-2025. Mikäli Suomessa otetaan varttitase käyttöön muita pohjoismaita myöhemmin suomalaisten toimijoiden ja suomalaisen kantaverkkoyhtiön mahdollisuudet osallistua pohjoismaisille markkinoille ovat vaillinaiset.

Kysymyksiä ja kommentteja

6. Tärkeää on että loppuasiakkaan kustannukset eivät tämän vuoksi saa nousta. Mikäli loppukuluttaja ei saa tästä mitään hyötyä, miksi tätä kannattaa toteuttaa.
 - Kohtuuhintainen sähkö on Suomen kansantaloudelle ja suomalaisille sähkönkäyttäjille tärkeää. Tämä edellyttää toimivia markkinoita ja erityisesti tehokasta sähkökauppaa pohjoismaiden kanssa. Mikäli Suomi siirtyy varttitaseeseen myöhemmin kuin muut Pohjoismaat, Suomen mahdollisuudet osallistua pohjoismaisille markkinoille heikkenevät. Yleisen markkinäkäsityksen mukaan tämä nostaa sähköhintaa Suomessa.
7. Jos ei hyötyjä tule kuin TSO:lle ja tuottajille, kuluja ei muille tule siirtää. Voisi olla, että säilytetään kaksi tasetta, tehdään vain tuotantotaseeseen ja FG toteuttaa muutoksen.
 - ks. vastaus 6
 - Pohjoismaisilla markkinoilla taseselvityksessä ja -sähkökaupassa on tarkoitus siirtyä yksi tase, yksi hinta – järjestelmään EBGL:n myötä 2020-2021. Mikäli Suomessa säilytetään kahden taseen malli, Suomen markkinan yhteensopivuus pohjoismaisen markkinan kanssa heikkenee.

Kysymyksiä ja kommentteja

8. JVH ei lähtökohtaisesti varttitaseesta hyödy vaan se on lähinnä kuluerä tiedonsiirtoon liittyen, sähkömyynnin näkökulmasta varttitaseesta ei ole hyötyä
 - JVH:lle varttitaseesta aiheutuneet kustannukset tämä perii asiakkailtaan. Asiakkaan sähkönhinta muodostuu siirtopalvelusta, kulutetusta sähköstä ja muista oheiskustannuksista. Varttitaseesta aiheutuneita kustannuksia tulisi verrata tuntitaseessa pitäytymisestä aiheutuviin kustannuksiin korkeampana sähkönhintana (ks. vastaus 6).
9. 15 min. mittauksen toimivuudesta ei ole takeita. Toimivuus on varmistettava esimerkiksi pilotein
 - 15 minuutin tasejakso on jo käytössä esimerkiksi Manner-Euroopassa. Siirtyminen 15 minuutin tasejaksoon on tapahtunut sujuvasti, huolimatta siitä, että suurin osa vähittäismarkkinoista ei ole siirtynyt vielä edes 60 minuutin mittausjaksoon.
 - Pilotit ovat tervetulleita. Muutosprosessissa on tärkeää ottaa opit niiltä markkina-alueilta, joissa on jo siirrytty varttitaseeseen. Toimivuuden varmistaminen on luonnollinen osa muutosprosessia.

Kysymyksiä ja kommentteja

10. Tuntihuippu / varttihuippu laskutuksessa. Vaikutukset asiakkaan sähkölaskun suuruuteen / varttiin perustuvan hinnan tason määrittäminen.
 - JVH:t ottanevat kantaa siihen miten he laskuttavat asiakkaitaan ja huomioivat sen hinnoittelukomponenttien määräytymisessä.
 - Fingrid ei ole toistaiseksi keskustellut asiakkaittensa kanssa kantaverkkolaskutuksen mittausresoluutiosta. Asiakkaiden mielipiteet ovat tervetulleita.
11. Lähtökohtaisesti sähköön toimitusketjun tulee olla ehjä ja toteutua samaa resoluutiota soveltamalla tai laskennallisesti läpi koko toimitusketjun. Tiedostetaan, että tämä reunaehto on aikataulusyistä hankalasti toteutettavissa. Tärkeää, että otetaan haitat huomioon.
 - Toimitusketjun yhtenäisyys on tärkeä asia ei pelkästään Suomessa vaan myös koko yhteismarkkina-alueella. Aikataululliset reunaehdot ovat haastavia ja tarvittavat ylimenokauden ratkaisut ovat tarpeellisia (esim. kaikkia tuntirekisteröiviä mittareita ei tulisi uusia, jos se on teknistaloudellisesti perusteltua). On tärkeää, että otetaan huomioon sekä hyödyt että haitat.

Kysymyksiä ja kommentteja

12. Pohjoismaissa yhtenäinen aikataulu varttitaseeseen siirtymisessä

- Kyllä, tämä on tärkeää ja tähän tulee pyrkiä. Olennaista on se, että Suomi siirtyy varttitaseeseen Ruotsin kanssa.

13. Selkeä suunnitelma ja aikataulu kaikkien markkinoiden siirtymiselle varttiresoluutiolle

- Selkeät eurooppalaiset/pohjoismaiset aikataulut edistävät muutosprosessien toteutusta. Mahdolliset kansalliset poikkeamat eurooppalaisista/pohjoismaisesta aikataulusta luovat epävarmuutta.
- Verkkosäännöt ohjaavat eurooppalaisia markkinoita ja toteutusaikatauluja. Eurooppalaisista aikatauluista sovitaan eurooppalaisittain ja niissä on otettava huomioon erityisesti EBGL:n säädökset.

14. Selkeä linjaus rajat mitä mittauksia kuuluu siirtää varttitaseeseen heti ja miten näistä ilmoitetaan myyjälle

- Ensin tehdään tarpeelliset selvitykset (ET, FG, EV) jonka jälkeen voidaan laatia ehdotus linjauksesta (varttitasetiimi, referenssiryhmä). Esitys käsitellään TEM:ssä, joka tekee lopullisen päätöksen.

Kysymyksiä ja kommentteja

15. Markkinapuoli pitää mieltä kunnolla

- Kyllä, tämä on tärkeää. Toimivat pohjoismaiset markkinat ovat Suomelle tärkeitä.

16. Uusien mittareiden tarkat vaatimukset jotta ovat pitkälti ”future-proof”

- Tämä kannattaa toimijoiden ottaa huomioon, jos näkee riskin.

17. Projektin aikataulu pitäisi mahdollisimman tarkasti ajatella ja ottaa oppeja muista vastaavista projekteista

- Tavoitteena on tehdä laadukas toteutussuunnitelma ja hyödyntää muiden isojen sähkömarkkinaa koskevien projektien oppeja esim. datahub.

Kiitos kaikille työpanoksesta!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

The Fingrid logo consists of the word "FINGRID" in a bold, red, sans-serif typeface. The letters are closely spaced and have a slight shadow effect, giving the logo a three-dimensional appearance. The logo is positioned in the bottom right corner of the slide, set against a white background that transitions from the grey top section.